

**Дівчата і молоді фемініст_ки в авангарді
протистояння російській імперіалістичній війні в
Україні**

24 лютого 2023, рік після масштабного вторгнення росії в Україну

ЗМІСТ

1. Резюме
2. Дівчата і молоді фемініст_ки в авангарді протистояння російській імперіалістичній війні в Україні
3. Комплексність кризи
4. На перетині війни і кризи
5. Дівчата і молоді фемініст_ки відіграють критичну роль, проте недоотримують належні ресурси і видимість
6. Скерування ресурсів на потреби дівчат і молодих фемініст_ок в Україні
7. Солідарність вимагає дії
8. Подяки

Публікацію підготували [Global Resilience Fund](#) для дівчат і молодих фемініст_ок під час гуманітарної кризи. Global Resilient Fund – це частина портфелю фондів [Purposeful](#), з яких фінансується діяльність дівчат і молодих фемініст_ок у різних країнах і контекстах.

У співпраці з молодими феміністичними колективами: [Білкiс](#), FemSolution, [Когорта](#), [Феміністична ложа](#), [Феміністична майстерня](#), [ReSew](#), Молоді феміністки Одеси, та за підтримки донорів: Український жіночий фонд, Фонд за права людей з інвалідністю, Глобальний фонд для дітей, Міжнародний фонд для жінок і Фонд швидкого реагування для прав жінок. Переклали Оленка Гу і Кіра Леонова. Ілюстрації [Лізи Яблонської](#).

РЕЗЮМЕ

Сьогодні минув рівно рік, відколи Росія розпочала повномасштабну війну проти України – війну, що [спровокувала найбільшу з часів Другої світової війни гуманітарну кризу в Європі](#). Болісними і руйнівними наслідками війни стали понад [18 000 смертей](#), [переміщення мільйонів людей](#), [руйнування понад 50% енергетичної інфраструктури країни](#), яка є важливою для функціонування служб життєзабезпечення. Руйнування, гуманітарна криза і військові злочини (зокрема [різке зростання сексуального насильства](#), від якого вже постраждали дівчата і жінки віком від 4 до 80 років) продовжують впливати на всі аспекти життя україн_ок, і є, ймовірно, значно масштабнішими, ніж вдалося задокументувати.

КОМПЛЕКСНІСТЬ КРИЗИ

“Війна загострила проблеми бідності, нерівностей і відсутності належного соціального захисту на державному рівні. Ці проблеми можуть здаватися не пов’язаними з фемінізмом, але насправді вони такими є. Особливо від таких обставин страждають жінки, котрі перебувають у постійному стані вразливості”
Іванка, Яна, Женья і Таня з Білкіс

Дівчата і молоді активіст_ки, – особливо активіст_ки за права людей з інвалідністю, ЛГБТКІА+ активіст_ки, мігрант_ки та інші групи на перетині маргіналізованих ідентичностей, – проживають особисті складні досвіди війни і переміщення. Шляхи з України є небезпечними, а приймаючі країни з їхніми репресивними політиками і законами часто не надають притулку маргіналізованим групам. Ця нова криза поглибила ізоляцію і маргіналізацію біжен_ок, які оселилися в Україні, рятуючись від військових конфліктів у інших країнах.

ДІВЧАТА І МОЛОДІ ФЕМІНІСТ_КИ ВІДІГРАЮТЬ КРИТИЧНУ РОЛЬ, ПРОТЕ НЕДООТРИМУЮТЬ НАЛЕЖНІ РЕСУРСИ І ВИДИМІСТЬ

Дівчата і молоді феміністки, попри диспропорційний вплив війни на них, стоять у перших рядах реагування в Україні, забезпечуючи підтримку, яку не в змозі надати міжнародний гуманітарний сектор (на який припадає значно більша частка фінансування).

Дівчата і молоді феміністки забезпечують: евакуації і допомогу під час релокації; психологічну і емоційну підтримку, догляд і супровід; харчування, прихисток і ліки. Анастасія з “Феміністичної ложі” говорить про їхню діяльність таке: “Зараз наш основний напрямок – це гуманітарна робота, і ми маємо два підходи до цієї роботи. Перший підхід: через нашу мережу активісток, феміністок в різних містах ми знаходимо, як передавати допомогу на окуповані території. Ми передали вже декілька великих партій ліків, засобів гігієни і дитячого харчування у Херсон, Бердянськ, Запорізьку область, яка на 70% окупована, у прифронтові міста, такі, як Краматорськ. Ми знаходимо людей і вибудовуємо цей логістичний ланцюжок. Є дослідження, які показують, що більша частина гуманітарної допомоги в Україні саме так і організовується – громадянським суспільством. Також ми помітили, на початку, коли ми це робили, то ми просто це робили, і ніяк не маркували цю допомогу як феміністично-гуманітарну”.

НА ПЕРЕТИНІ ВІЙНИ І КРИЗИ

Несправедливості і нерівності роблять свій внесок у війни і кризи, а також становлять частину ширшої системи імперіалізму, експансіонізму і мілітаризації у світі. Втім, більшість криз систематично ігноруються або стираються. Просто зараз відбуваються brutальні війни, окупації і конфлікти в Ефіопії, Чаді, Сомалі, Західній Сахарі, окупованій Палестині, Ємені, М'янмі, Афганістані та багатьох інших місцях у світі.

Російська війна в Україні істотно вплинула на Сирію (brutальне військове втручання Росії на територію якої великою мірою ігнорується) – на продовольче забезпечення країни, енергетичні системи, а також на [мізерну гуманітарну підтримку, яку отримувала країна](#). Усе це відбувається в країні, яка вже понад 10 років перебуває у стані гуманітарної кризи. А враховуючи руйнування, які спричинив землетрус у Туреччині і Сирії в лютому, надання негайної підтримки Сирії стає ще більш пріоритетним.

Із кожною новою кризою ми, як грантодав_иці, маємо справу з комплексною територією. Спостерігаючи, як мобілізуються гуманітарний і благодійний сектори у той час як наші новини заповнюють зображення війни у Європі, ми розуміємо свою політичну відповідальність: ми маємо переконатися, що якась частина цих ресурсів досягає тих, хто постраждали найбільше, і тих, хто є систематично найбільш віддаленими від цих грошей. І водночас ми усвідомлюємо неприємну правду, що численні кризи, які переживають небілі тіла у кожному куточку планети, ніколи не потрапляють у новини, у масові розсилки з фандрейзингу чи на закриті засідання філантропічних організацій. Наша політична відповідальність – продовжувати говорити про ці кризи (і забезпечувати рух коштів безпосередньо у їхньому напрямку), у той час як ми мобілізуємося з і для дівчат і молодих феміністок України.

СКЕРУВАННЯ РЕСУРСІВ НА ПОТРЕБИ ДІВЧАТ І МОЛОДИХ ФЕМІНІСТ_ОК В УКРАЇНІ

Протягом кількох днів після початку повномасштабної війни низка грантодав_иць – тих, що підтримують жіночі і феміністичні ініціативи, боротьбу за права дітей чи права людини – почали мобілізувати і спрямовувати гнучкі ресурси на допомогу низовим ініціативам і організаціям, які належать дівчатам, жінкам, трансгендерним і небінарним персонам. Грантодав_иці доклали спільних зусиль, аби самоорганізуватися і зменшити навантаження на активіст_ок, створюючи нові механізми координації.

У цій публікації [Ukrainian Women's Fund](#), [Disability Rights Fund](#), [Global Fund for Children](#), [Global Fund for Women](#), [Global Resilience Fund](#) і [Urgent Action Fund for Women Human Rights](#) діляться інсайтами і рефлексіями про свої спроби підтримати дівчат і молодих феміністок під час війни.

СОЛІДАРНІСТЬ ВИМАГАЄ ДІЙ

У той час як Україна бореться за виживання і свободу, а дівчата і молоді фемініст_ки сміливо виконують важку і життєво важливу працю, ми повинні відреагувати на їхні заклики до дій. Як грантодав_иці, які солідаризуються з дівчатами і молодими активістками й рухами в Україні, ми маємо такі **ключові рекомендації**:

- Забезпечити стале, гнучке та оперативне фінансування низових заходів реагування в Україні, особливо тих, які очолюють дівчата і молоді активіст_ки;

- визнавати та створювати простір для українських дівчат та молодих активіст_ок, щоб описувати, формувати і керувати рішеннями, які впливають на їхні життя;
- забезпечувати глибшу співпрацю, діалог і звітування між грантодав_ицями і активіст_ками;
- перебуваючи у складних ситуаціях війни та миру, створювати простір для незручної правди, дебатів і діалогу як основи солідарності;
- надавати фінансування так, аби якомога активніше сприяти деколонізації гуманітарної підтримки;
- практикувати солідарність і порушувати системи гніту, які позбавляють деякі життя і кризи ресурсів і вагомості.

ДО ПОЛІТИЧНОГО ФЕМІНІСТИЧНОГО МИРУ

“Для нас як феміністок відхід від бінарних опозицій війни та миру і перехід до життя у безпеці, гідності та свободі означає усвідомленість і готовність зіткнутися з незручною правдою, готовність називати речі своїми іменами та вимагати серйознішої відповідальності. В межах наших найрізноманітніших ідентичностей ми маємо розпізнавати динаміку та прояви багат шарового пригноблення, спрямованого на молодих людей та дівчат, що були вражені війною та кризами. Це має відкрито проявлятися в нашій політичній реакції на такі кризи. **Наша робота як феміністок завжди буде неповною, якщо ми фокусуватимосся лише на наданні ресурсів людям, враженим війною. Зрештою, справжній солідарність та відповідальність мають бути скеровані також на досягнення феміністичного політичного миру”**

Сенді Ханна, Purposeful, Окупована Палестина

*“Після майже року війни ми досі НЕ звикли до свисту літаючих снарядів і гучних вибухів. Ми не звикли прокидатися серед ночі і бігти в укриття, підвал чи коридор, застосовуючи правило “двох стін”
Ірина з “Молоді феміністки Одеси”*

*“Війна загострила проблеми бідності, нерівностей і відсутності належного соціального захисту на державному рівні. Ці проблеми можуть здаватися не пов’язаними з фемінізмом, але насправді вони такими є”
Іванка, Яна, Женя і Таня з “Білкіс”*

*“Є дослідження, що 99,7% гуманітарної допомоги в Україні саме так і організовується — громадянським суспільством. Також ми помітили, на початку, коли ми це робили, то ми просто це робили і ніяк не маркували цю допомогу як феміністично-гуманітарну”
Анастасія з “Феміністичної ложі”*

*“У великих мейнстрімних канал пишуть про те, що багато країн і організацій нам допомагають. А робота низових ініціатив не помітна”
Маша з “ReSew”*

*“Солідарність. Це слово набуло нового сенсу для українських феміністок після 24 лютого 2022 року. Ми знаємо, наскільки важливо для нас підтримувати інших і отримувати підтримку, відчувати, що ми є частиною спільноти. Ми віримо, що лише разом україн_ки можуть протистояти російській агресії, і що для нашого майбутнього важливий внесок кожно_ї”
“Український жіночий фонд”*

Дівчата і молоді фемініст_ки в авангарді протистояння російській імперіалістичній війні в Україні

Сьогодні минув рівно рік відколи Росія розпочала проти України повномасштабну війну, яка ймовірно лише загострюватиметься. Ця війна, яка [спровокувала найбільшу з часів Другої світової гуманітарну кризу в Європі](#), керується імперіалістичною політикою російської еліти, що плагне експлуатації і окупації колишніх країн СРСР. У цій війні дівчата і молоді фемініст_ки, попри диспропорційний вплив війни на них, відповідають за заходи реагування від евакуації і релокації до забезпечення продуктами харчування і соціально-емоційною підтримкою; вони розвивають мережі підтримки в Україні і за кордоном.

Напередодні вторгнення у лютому 2022 року україн_ки здійняли тривогу, попереджаючи про загрозу з боку Росії, яка розпочала війну проти України ще навесні 2014 року, [окуповувавши українські території](#) і розгорнувши активну кампанію дезінформації з метою підважити українську демократію й автономію.

Болісними і руйнівними наслідками війни стали понад [18 000 смертей](#), [переміщення мільйонів людей](#), [руйнування понад 50% енергетичної інфраструктури країни](#), яка є важливою для функціонування служб життєзабезпечення (таких як медицина, освіта, тепло- і водопостачання). На нині окупованих українських територіях комісія ООН [задокументувала](#) “розстріли без слідства та суду, незаконні ув’язнення, тортури, жорстоке поводження, зґвалтування та інше сексуальне насилля, здійснені на територіях, окупованих російськими збройними силами у чотирьох регіонах. Людей тримали під вартою, деякого незаконно депортували до Російської Федерації, а багато людей досі вважаються зниклими безвісти. Сексуальне насилля торкнулося жертв усіх вікових категорій. Членів сімей, зокрема дітей, іноді примушували спостерігати злочини”. Альона з організації “Позитивні жінки Хмельницький” описує це так: “Росія створює концентраційні табори, масово вивозить людей до Сибіру, викрадає активіст_ок на окупованих територіях, а російські солдати грабують, ґвалтують і знущаються над людьми заради розваги”.

Руйнування, гуманітарна криза і військові злочини продовжують впливати на всі аспекти життя україн_ок, і є ймовірно значно масштабнішими, ніж вдалося задокументувати.

Ірина з ініціативи “Молоді феміністки Одеси” розповідає:

“Відколи розпочалася повномасштабна війна, 24 лютого 2022 року, наша група активіст_ок, як і всі україн_ки, уже рік переживає постійні обстріли міст, ракетні атаки на житлові будівлі і цивільних людей, садочки і школи, лікарні і пологові будинки. Кож_на україн_ка чує гучний звук сирен ледь не щодня, а раніше ми чули цей звук тільки у фільмах жахів. Але навіть після майже року війни ми досі НЕ звикли до свисту літаючих снарядів і гучних вибухів. Ми не звикли прокидатися серед ночі і бігти в укриття, підвал чи коридор, застосовуючи правило “двох стін”.

Ростик з фонду “Global Fund for Children” додає:

*“[війна] змінила всіх в Україні. Кожнісіньку людину. Вона змінила спосіб мислення. Усі проблеми, які ми мали на тиждень раніше, здаються дрібницями. Ми фокусуємося на тому, чи живі наші друзі і сім’ї, бо це все, що нам потрібно. Я дуже хочу, щоб ця війна якнайшвидше закінчилася”.*¹

КОМПЛЕКСНІСТЬ КРИЗИ

“Війна загострила проблеми бідності, нерівностей і відсутності належного соціального захисту на державному рівні. Ці проблеми можуть здаватися не пов’язаними з фемінізмом, але насправді вони такими є. Особливо від таких обставин страждають жінки, котрі перебувають у постійному стані вразливості”
Іванка, Яна, Женя і Таня з Білкіс

Дівчата і молоді феміністичні активіст_ки, – особливо активіст_ки за права людей з інвалідністю, ЛГБТКІА+ активіст_ки, мігрант_ки та інші групи на перетині маргіналізованих ідентичностей, – проживають особисті складні досвіди війни і переміщення. Війна має величезний вплив на дівчат і жінок. [65% стали внутрішньо переміщеними особами. Кожна п’ята – навіть до повномасштабної війни – переживала гендерно-зумовлене насилля.](#) Жінки і дівчата [частіше потерпають від продовольчої незахищеності і недоїдання, а також погіршення доступу до електроенергії.](#) Жінок також усувають від участі у процесах прийняття рішень. Люди з інвалідністю залишаються поза увагою: [за даними ООН](#), чимало з них були залишені напризволяще або “застрягли” у своїх домівках чи інституційних закладах, не маючи доступу до гуманітарної допомоги або важливої інформації. Жінки і дівчата з інвалідністю [зазнають вищих ризиків зґвалтування чи сексуального насилля.](#) [Війна загострює проблему дискримінації і насилля для ЛГБТКІА+ спільнот. Людям відмовляють у життєво важливих медикаментах, багато хто не може виїхати з країни через відмови на контрольно-пропускних пунктах, фінансові труднощі або загрозу безпеці;](#) шукаючи притулку, вони нерідко [отримують відмови, страждають від дискримінації чи анти-ЛГБТКІА+ політик.](#)

“Війна додала нову ідентичність: біжен_ка. Це є викликом для мене, але також привілеєм: не кожна людина з інвалідністю в Україні має можливість виїхати за кордон. Це не був складний або простий вибір. Це був єдиний спосіб вижити для людини на візку”

Таня з “Fight for Right”, організації людей з інвалідністю, яка очолює підтримку україн_ок з інвалідністю, [поділилася](#) у Твіттері

Шляхи з України є небезпечними, а приймаючі країни з їхніми репресивними політиками і законами не надають притулку маргіналізованим групам. Ця нова криза поглибила ізоляцію і маргіналізацію біжен_ок, які оселилися в Україні, рятуючись від військових конфліктів у інших країнах.

¹ [Тут](#) можна прочитати і послухати інтерв’ю Ростика з Марією Кремер (Maria Creamer), головою відділу комунікацій у Глобальному фонді для дітей.

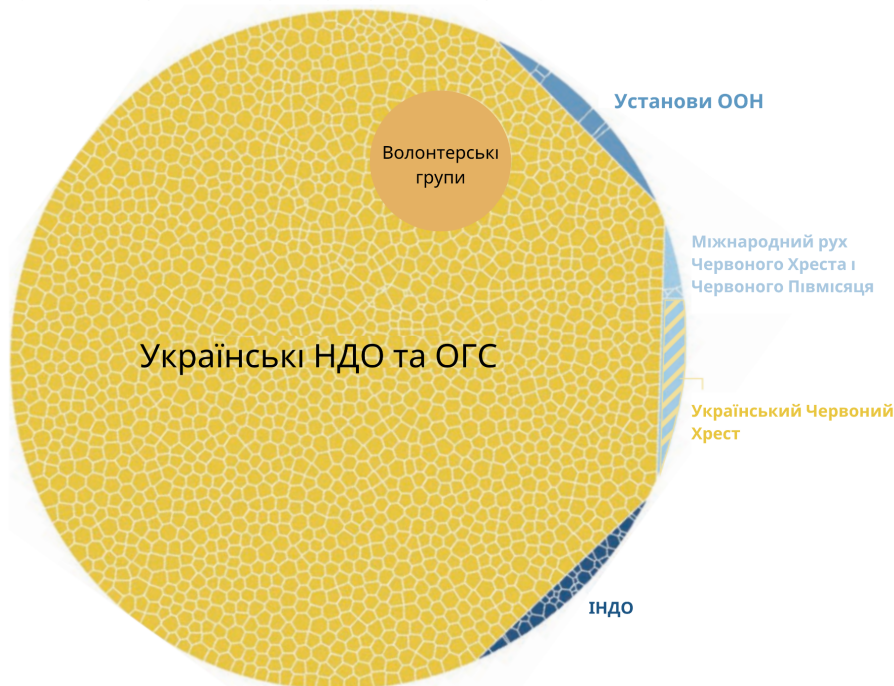
Досвіди війни дівчат і молодих активіст_ок є складними і багаторівневими по обидва боки кордону. Водночас мережі солідарності молодих активістських груп у регіоні забезпечують таку життєво необхідну підтримку, солідарність і практичну дію.

ДІВЧАТА І МОЛОДІ ФЕМІНІСТ_КИ ВІДІГРАЮТЬ КРИТИЧНУ РОЛЬ, ПРОТЕ НЕДООТРИМУЮТЬ НАЛЕЖНІ РЕСУРСИ І ВИДИМІСТЬ

Дівчата, молоді активістки, відповідають за ключові заходи реагування в Україні, забезпечуючи підтримку, яку не в змозі надати міжнародний гуманітарний сектор (на який припадає значно більша частка фінансування). Як стверджує “Urgent Action Fund” (і демонструють наведені нижче графіки): “існує вражаюча різниця між тим, хто виконує роботу, і хто отримує фінансування на гуманітарну допомогу в Україні. Тож не так важливо, що ми фінансуємо, як кого і як ми фінансуємо”.

оперативна присутність

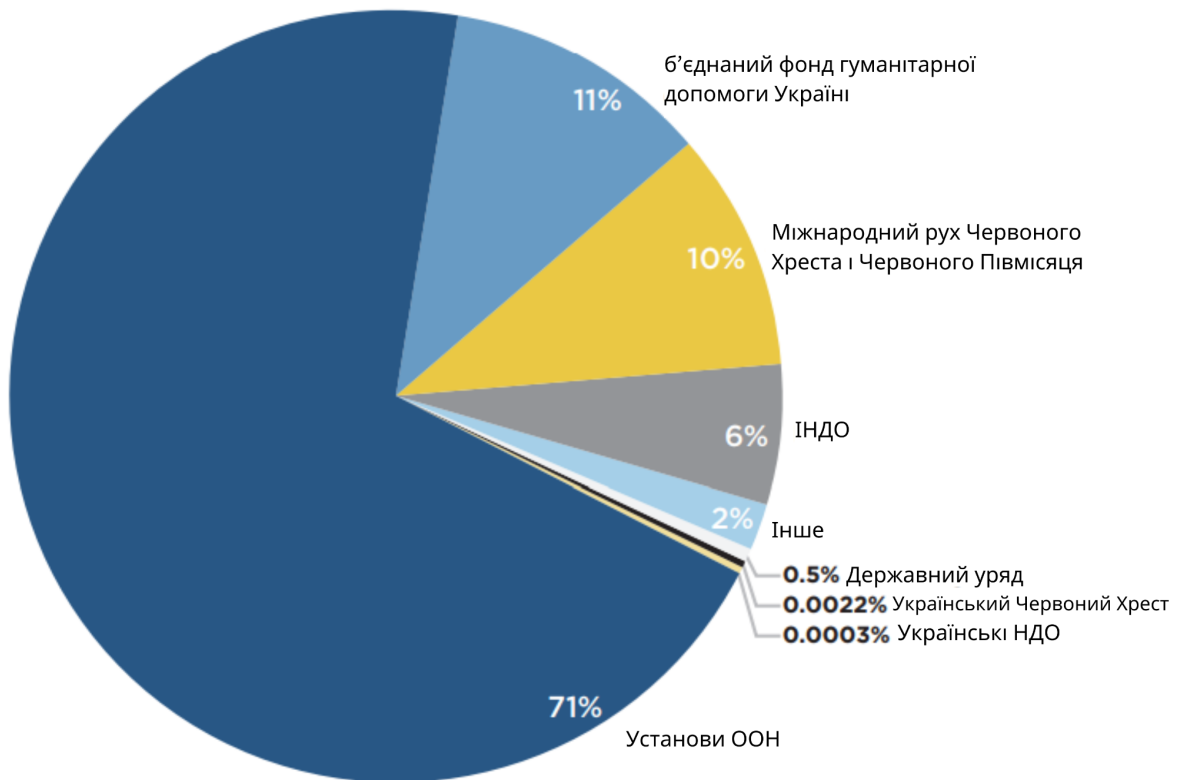
Гуманітарні організації, що надають допомогу в Україні, представлені тут за кількістю організацій та середнім розміром їхнього персоналу.

Джерела інформації: GDHO (<https://www.humanitarianoutcomes.org>) та OCHA (<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine>)

[оперативна присутність. Гуманітарні організації, що надають допомогу в Україні, представлені тут за кількістю організацій та середнім розміром їхнього персоналу. 90% або більше: Українські НДО та ОГС and Волонтерські групи. 10% або більше: Установи ООН, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Український Червоний Хрест, ІНДО. Джерела інформації: GDHO (<https://www.humanitarianoutcomes.org>) та OCHA (<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine>)]

Розподіл гуманітарної допомоги станом на 23 травня 2022

Джерело: Сервіс відслідковування фінансових даних ООН 2022
Джерела інформації: GDHO (<https://www.humanitarianoutcomes.org>) та OCHA (<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine>)

[Розподіл гуманітарної допомоги станом на 23 травня 2022. 71% - Установи ООН. 11% - б'єднаний фонд гуманітарної допомоги України. 10% - Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. 6% - ІНДО. 2% - Інше. 0.5% - Державний уряд. 0.0022% - Український Червоний Хрест. 0.0003% - Українські НДО. Джерело: Сервіс відслідковування фінансових даних ООН 2022.]

Дівчата і молоді феміністки забезпечують: евакуації і допомогу під час релокації; психологічну і емоційну підтримку, догляд і супровід; харчування, прихисток і ліки. Вони також працюють над документуванням злочинів і наслідків війни, а ще займаються адвокацією і підвищенням обізнаності щодо війни у регіоні і світі.

Деякі молоді активіст_ки розповідають про свою роботу:

- *“З початком війни у нашій країні об'єми роботи нашої ініціативи тільки зросли. Ми продовжили підтримувати феміністичні спільноти і їхнє найближче оточення, допомагаючи вирішувати проблеми людей, які до нас звертаються. Йдеться про юридичні, психологічні і гуманітарні потреби, які виникли у жінок і дівчат внаслідок бойових дій. Ми організуємо трансфери і допомагаємо їм виїхати з гарячих точок у безпечніші регіони і країни, знаходимо тимчасове житло, забезпечуємо їх необхідним одягом і їжею. Ми надаємо жінкам юридичні поради онлайн. Наші психологині-волонтерки проводять індивідуальні сесії по Скайпу. Наша підтримка поширюється не лише на тих, хто живе неподалік нас в Одесі, – ми допомагаємо також тим, хто вирішили переїхати до*

безпечнішого місця. Цього року нашу допомогу отримали близько 500 жінок і дівчат. Ситуація з електрикою в Одеській області залишається найгіршою в Україні. Світло вмикають максимум на 2-3 години на день. Через проблеми з електрикою і опаленням зростає потреба у термобілизні і павербанках. Ми частково забезпечуємо ці потреби і надаємо допомогу, про яку нас просять, але запиту перевищують наші можливості” – Ірина з “Молоді феміністки Одеси”

- *“Ми почали з того, що вивозили людей з гарячих точок. Шукали транспорт з Маріуполя, з Херсона, Чернігова та інших міст. Це була перша фаза, коли ми всі були зайняті цим по 20 годин на добу. А потім почалася власне евакуація. Ми інформували людей про те, куди йти, як вони можуть поїхати з міста, де і хто їх може прийняти, налагодили зв'язки з місцевими. Паралельно завжди потрібна була гуманітарна допомога. Це були їжа і фінансування евакуації, бо багато в кого не було на це грошей. Потім закінчилася масова евакуація і ми вже замислились про, так би мовити, середній етап, коли ті люди, що поїхали, вже поїхали, і ми продовжили роботу з тими, хто залишилися. Ми багато кому допомогли знайти притулок, у кого житло було втрачене за якихось обставин, допомогли знайти нове житло. Не притулок, а саме житло. Комусь допомогли працевлаштуватись. І тут з'явилися нові виклики та потреби. Виявилось, що у деяких людей, яких, як ми вважали, благополучно вивезли за кордон, не все добре. Наприклад, в Німеччині люди не можуть зареєструватися, знайти житло, медичну допомогу. Ми почали займатися цим також. Це було десь наприкінці квітня, травня. Ми визначили для себе всі ці вектори, отримали від фонду допомогу, продовжили допомагати з ліками, їжею, екіпіровкою наших, хто у війську” – Анонімна активістка*
- *“Зараз наш основний напрямок – це гуманітарна робота, і ми використовуємо два підходи до цієї роботи. Перший підхід – через нашу мережу активісток, феміністок, в різних містах, ми знаходимо як передавати допомогу на окуповані території. Ми передали вже певну кількість, великими партіями, ліків, засобів гігієни та дитячого харчування в Херсон, Бердянськ, Запорізьку область, яка на 70% окупована, у прифронтові міста такі як Краматорськ. Ми знаходимо людей і вибудовуємо цей логістичний ланцюжок” – Анастасія з “Феміністичної пожі”*
- *“Багато жінок внаслідок російського вторгнення втратили роботу або ресурси, які вони мали. Розгубленість, страх, втрата відчуття безпеки, – це лише деякі з емоцій, які Україна проживає з 24 лютого. У березні 2022 ми запустили нашу волонтерську ініціативу “Допомогти українським жінкам знайти роботу”. У межах цієї ініціативи ми надавали жінкам поради з пошуку роботи, менторську підтримку, а також проводили онлайн-події на теми самопізнання, кар'єрного шляху, впевненості в собі і перекваліфікації. Ми також провели тижневий інтенсивний курс на тему “Як знайти роботу під час війни”. [Зараз] нашою метою є надавати якомога більше інформації, показувати жінкам різноманітні можливості. Ми проводимо психотерапевтичні групові зустрічі, тренінги з кар'єрними радницями і*

зустрічі з компаніями, які впроваджують гендерні політики” – Ірина з “Women UA”

- *“Протягом літа наша ініціатива надіслала багато гуманітарної допомоги потребуючим. Ми не очікували, що це виявиться так важко: безкінечні коробки і походи на “Нову пошту”. Іншим аспектом нашої роботи виявилася кооперація з іноземними, європейськими групами чи особами. За останні кілька місяців ми також повернулися до довоєнного активізму: вуличні протести, зіни, новий проект “Простір речей”, різні види освітнього контенту в соціальних мережах. Водночас ми працюємо над тим, щоб не дозволити нашій країні перетворитися на недемократичну державу” – Іванка, Яна, Женья і Таня з “Білкіс”*
- *“Квір- і транс*люди поступово відходять від шоку першого року війни і вирішують деякі свої проблеми. Хтось повертається до рідних міст; проводяться мобілізаційні чи адвокаційні заходи. Транс*люди, до прикладу, організовувалися і орендували житло на шість місяців, щоб проводити час разом, побачити нові обличчя і допомогти одне одному з гуманітарними питаннями. Є розуміння, що ЛГБТКІ+ спільнота вже пережила найгірші часи, коли ми боролися за наші власні життя у вільній країні. І тепер ми поступово розвиваємо організаційний потенціал і розширюємо комунікації, щоб зрозуміти, як багато ЛГБТКІ+ людей зараз мешкає в Україні і якими є їхні потреби” – Анастасія з “Когорти”*
- *“Шкода, яку завдала росія, важко виміряти. Ми зосередили свою діяльність на гігієнічній допомозі людям з менструаціями та ліками для людей з ментальними розладами. Ця волонтерська робота займає більшу частину нашого часу. І на іншу діяльність майже не вистачає сил. Це повноцінна робота і оплачується вона подякою від людей і нашим усвідомленням того, що ми закрили життєвоважливі питання родини на місяць. На жінок* завжди йде більше навантаження, але з відключеннями світла та постійними ракетними обстрілами, це навантаження помножується на 100. Ми створили анонімний онлайн проект, де жінки та квіри діляться своїми переживаннями. І кожна історія забирає в тебе землю з під ніг. Ти не знаєш як допомогти і змінити ситуацію в житті людини. І ти не можеш цього зробити. Бо у всіх жахах, які переживає людина, винна росія! Але ти витираєш сльози і шукаєш можливості виправляти наслідки війни, яку розпочала росія. І дякуєш ЗСУ за кожен прожитий день.” - Юлія з “FemSolution”*

СКЕРУВАННЯ РЕСУРСІВ НА ПОТРЕБИ ДІВЧАТ ТА МОЛОДИХ ФЕМІНІСТ_ОК В УКРАЇНІ

Вже за кілька годин після початку повномасштабного вторгнення наші українські грантоотримувач_ки звернулися до нас з проханнями про підтримку. Наші активіст_ки-радниц_ці з регіону запропонували низку варіантів, як краще охопити групи та приступити до дії, проявляючи своєчасну солідарність з дівчатами та молодими фемініст_ками в Україні.

Надання ресурсів ключовій групі молодих феміністичних ініціатив:

Наша допомога групам та організаціям, очолюваним дівчатами та молодими фемініст_ками, враховує потреби, які нам напряду озвучили дівчата та молоді фемініст_ки. За останній рік через наш портфель фінансування стійкості ми надали гнучкі гранти швидкого реагування на суму понад 250 тис. доларів більше, ніж 25 українським групам, очолюваним дівчатами та молодими фемініст_ками, що напряду реагують на ситуацію та працюють у своїх спільнотах. Ці гранти будуть поновлюватись відповідно до озвучених активіст_ками потреб та ресурсів, які нам вдасться залучити. Переважна більшість груп є незареєстрованими та неформальними. Переважно їх очолюють активіст_ки, молодші за 30 років, і працюють вони з надзвичайно малими бюджетами.

Оперативні партисипативність та відповідальність:

Від самого початку ми керувалися потребами та діяльністю дівчат і молодих фемініст_ок з України та регіону. Саме вони закликали нас до дії, і саме перед ними ми відповідаємо. Це стосується ширшої практики партисипативного надання грантів та випрацювання глибших стосунків та партнерства в часи кризи та поза ними – ми впевнюємось, що дівчата та молоді активіст_ки самі приймають рішення, і що рішення приймаються в їхніх інтересах.

На практиці, в контексті кризи, це означало створення невеликих панелей із радни_ць в регіоні та використання онлайн-комунікації, аби впевнитись, що вони приймають оперативні та інформовані рішення щодо перерозподілу ресурсів. Це також означало надання людям компенсацій за їхній час, розпізнавання та звільнення від провини, якщо хтось були надто втомлені чи перевантажені, аби відвідати зустріч. Оскільки кошти надходили маленькими порціями, а ми прагнули надати фінансування якомога швидше, це вимагало постійної комунікації з радни_цями та їхнього спілкування з групами. Без наших радни_ць та підтримки молодих феміністичних груп та сестринських феміністських донорів, ми би не впоралися. Ми не тільки надавали кошти, а і прагнули працювати з активіст_ками у спільному просторі з іншими активіст_ками та донорами.

Зрештою, робота з активіст_ками в гуманітарному та кризовому контекстах означає, що ми постійно вчилися, дізнавались, що таке справжня солідарність, постійно ставили під сумнів та перевіряли на здоровий глузд наші власні практики. Ми співпрацювали з активіст_ками, які часто доєднувались до зідзвонів з бомбосховищ, з нерегулярним доступом до електрики, які були виснажені та глибоко засмучені, які були змушені покинути Україну, але невтомно працювали, аби допомагати людям. Це означало, що ми мали тримати руку на пульсі, відчуваючи, чи є участь важливою, бажаною чи можливою. Ми мали працювати в ритмі, який визначався тим, що було можливим і що мало сенс у мінливому контексті. Також надзвичайно важливо було усвідомлювати, що активіст_ки не повинні були виконувати роботу з емоційного та ментального обслуговування, освічуючи та ведучи роз'яснювальну роботу для донорів, особливо під час гострої кризи. Ми також мали навчитись усвідомлювати наше бажання рухатись швидко, в надзвичайному стані, та примирятися з реальністю, в якій ця ситуація швидко закінчується. В той же час, за можливості нам необхідно надавати фінансування якомога швидше і гнучкіше, як цього потребують наші грантоотримувач_ки.

Ми розуміємо, що ми не можемо виходити з наших уявлень, особливо коли це стосується їхніх потреб. Ми маємо також бути готові критично сприймати те, як ми виглядаємо.

Скерування коштів в інтересах феміністичної фондової екосистеми:

Purposeful оперативно поділився своїм прагненням з партнерами, висловивши бажання переводити кошти в їхніх інтересах без урахування накладних витрат у випадках, коли гроші не могли бути перераховані незареєстрованим групам чи коли траплялися інші проблеми. Для нас це було важливою складовою нашої діяльності як феміністичного донора, залученого до ширшої екосистеми взаємної підтримки та загальної відповідальності. Через це ми також перераховували кошти в інтересах Фонду за права людей з інвалідністю, Oak Foundation та FRIDA | Фонд молодих фемініст_ок, загальною сумою більше, ніж \$350 000.

Зменшення розриву між донорами та активіст_ками:

Ми не тільки надавали грантами швидкого реагування в Україні, а й працювали з радни_цями та грантоотримувачами з України та регіону. У рамках цієї співпраці ми разом із Феміністичною Майстернею провели три діалоги між активіст_ками та донорами. Їх відвідали донори з різних боків екосистеми. Ці зустрічі надали молодим феміністичним активіст_кам можливість бути напряму почутими донорами та розповісти про свою передову діяльність. Зустрічі також допомогли донорам зорганізуватися, а також оприятити обмеження та невдачі ключових гуманітарних акторів в їхніх намаганнях охопити дівчат та молодих активіст_ок, що працюють на рівні спільноти.

Екосистема донорів

За останній рік група донорів, що включала в себе донорів, що підтримують жіночі та феміністичні організації, а також правозахисний рух та рух за права дітей, об'єдналася, аби залучати та скеровувати гнучке фінансування на потреби низових ініціатив, очолюваних жінками, дівчатами, та організацій, очолюваних жінками, трансгендерними та небінарними людьми. Донори вжили спільних зусиль, аби самоорганізуватися та знизити навантаження на активіст_ок завдяки запровадженню нових координаційних механізмів. Прикладом цього можуть слугувати регулярні зустрічі в межах координованого феміністичного простору, створеного зусиллями Глобального фонду для жінок та Фонду швидкого реагування для прав жінок, а також інші ключові прояви солідарності між донорами та організаціями.

Нижче подані ключові ідеї партнер_ок та донорів, які напряму підтримували очолювану дівчатами та молодими фемініст_ками діяльність, пов'язану з війною. Цей список не є вичерпним, але він підкреслює певну кількість проробленої ключової роботи. Їхня робота все ще триває і є незамінною у підтримці низових ініціатив під час війни та у процесах відновлення.

[Український жіночий фонд](#)

“Солідарність. Це слово набуло нового значення для українських феміністок після 24 лютого 2022 р. Ми знаємо, наскільки важливо для нас надавати та отримувати підтримку, відчувати себе частиною спільноти. Ми переконані, що лише разом україн_ки можуть протистояти російській агресії, і що кожн_а робить свій важливий внесок у наше майбутнє. Солідарність для нас – це солідарність фемініст_ок з різних регіонів, з різними поглядами, з різними досвідами та з різних поколінь.

Ми часто чуємо, що окремі програми для різних аудиторій, в тому числі для молодих жінок та дівчат, є більш ефективними, аніж інклюзивні програми. Ми завжди казали, що нам потрібні обидва види програм. Ми маємо підтримувати молодих активіст_ок та їхні організації, та разом із цим, нам потрібен мейнстрімний феміністичний рух, який був би відкритим та підтримуючим до молодшого покоління. Наш спільний рух.

Ось що таке солідарність для нас, Українського Жіночого Фонду. Це той рух, який ми розбудовуємо, підтримуючи організації молодих фемініст_ок, надаючи молодим активіст_кам гранти для участі в міжнародних подіях, запрошуючи молодих жінок-лідерок до участі в програмах укріплення потенціалу, і переконуючись, що голоси молодих фемініст_ок включені в обговорення спільних цінностей, стратегій та планів на майбутнє феміністичного руху.

Саме це ми прагнемо донести до інших донорів – вкладайтесь у солідарність всередині руху і підтримуйте молоде покоління лідер_ок. Бо саме так має виглядати феміністичне майбутнє!”

Фонд за права людей з інвалідністю

Джен і Роза розмірковували щодо їхнього досвіду співпраці: “Коли Росія почала вторгнення в Україну, вповні зруйнувавши життя кожн_ої – особливо жінок і дівчат, людей з інвалідністю та інших маргіналізованих осіб – ми зрозуміли, що потрібна допомога, і особливо потрібна групам, яким не приділять достатньо уваги”. Аби діяти, зберігаючи довіру, швидкість та солідарність, так потрібну в той момент, Фонд за права людей з інвалідністю співпрацював з Purposeful. Це дозволило їм швидко скеровувати ресурси на потреби організацій та людей з інвалідністю, фокусуючись на молодих активіст_ках та групах, очолюваних жінками з інвалідністю. Цей процес був “можливістю згадати про найголовніше, сфокусуватись на наших цінностях та пріоретизувати солідарність над структурою, партнерство над процесом. Можливість вийти за межі організаційного підходу, рухаючись до колективних організаційних стратегій. “ [За посиланням читайте повну статтю, опубліковану в Alliance Magazine](#)

Глобальний фонд для дітей

“Російське вторгнення в Україну в лютому 2022 стало жахливим досвідом для мільйонів українських дітей та молоді. Мільйони людей були розкидані по всій Європі та світі. Втім, де би вони не опинилися – чи то в іншому куточку України як внутрішньо переміщені особи, чи то в іншій країні – українська молодь об’єднується у безпрецедентних масштабах, аби допомагати одне одному та своїй країні. Українська молодь і раніше належала до найбільш кваліфіковано технічних груп населення на світовому рівні, і тепер українські активіст_ки використовують ці знання, аби об’єднуватися з україн_ками та іншими молодими союзни_цями в Європі та за її межами.

Але зараз, за рік після початку вторгнення, багатьом українським молодим активістам бракує ресурсів та енергії. Вони втомлені від постійної роботи, постійно зайняті допомогою друзям, родинам та спільноті. Зараз донори та

союзники не мають знижувати рівень своїх уваги та ресурсів. Навпаки, саме час максимізувати донорські ресурси, допомагаючи українським активіст_кам торувати шлях до кращої України. Зараз донорам варто довіритись активіст_кам і дозволити їм робити їхню роботу. Донори мають висувати менше вимог та рекомендацій, натомість їм варто більше слухати та вчитися. Надавайте ресурси, а не обмеження” – Джозеф, Глобальний фонд для дітей

Глобальний фонд для жінок

“Від початку вторгнення в Україну ми приєднувалися до спільних дій та об’єднувалися з іншими феміністичними донорами, організаціями, що займаються правами жінок, та активіст_ками з України та сусідніх країн, уражених цією несправедливою війною. Ми відвідали декілька зустрічей, організованих Purposeful. Завдяки ним ми отримали можливість напряму почути молодих українських фемініст_ок і дізнатись, як ми можемо краще підтримувати їхню діяльність в полі. Окрім організаційних зусиль, ми також надавали пріоритет фінансуванню організацій, що змінюють фокус і займаються феміністичною протидією кризи. Ми фокусуємося на групах, що допомагають найбільш маргіналізованим спільнотам, позбавленим доступу до гуманітарної допомоги та фінансування” – Сандра

А Поліна, радниця Дорадчої ради з питань дівчат-підліток в Глобальному фонді для жінок, додає: “Глобальний фонд для жінок прагне включати в спільноту людей різного походження, а тому нам добре відомо, як це, підтримувати колег в часи війни чи кризи. Різноманіття в Глобальному фонді для жінок допомогло нам створити мережу людей, які не втрачають силу духу через такі жахливі, спустошливі події; навпаки, такі події додають їм енергії у боротьбі за справедливість”.

Фонд швидкого реагування для прав жінок

Після російського вторгнення в Україну у 2022 року Фонд швидкого реагування мав унікальну можливість підтримувати активіст_ок у полі через нашу грантову модель швидкого реагування та існуючу регіональну мережу. Наша найбільша перевага – це глибокі, засновані на довірі стосунки з локальними активіст_ськими рухами. Це допомогло нам передбачити конфлікт та надіслати термінове звернення ще до початку війни. Станом на сьогодні, ми надали майже \$3 мільйони та більше 150 грантів активіст_кам в Україні та регіоні. Середній розмір нашого гранту становив близько \$17 000. Ми надавали гранти активіст_кам та групам, враженим кризою в Україні, у 16 країнах світу.

Ми розуміємо, наскільки важливо запобігати активіст_ському вигоранню, підтримуючи стратегії колективної турботи. Саме тому ми допомогли українським феміністичним активіст_кам організувати в Польщі простір для довготривалих ретритів, доступний для інших активіст_ок та член_кинь їхніх родин. Там вони можуть перевести подих та відпочити перед тим, як повертатися до їхньої незамінної праці. Ми усвідомлюємо, наскільки важливо підтримувати лідерство молодих фемініст_ок, і саме тому ми підтримали яскраву мережу молодих фемініст_ок. В її межах вони розбудовують альянси, що поєднують різноманітні

регіони, уражені російським імперіалізмом, і разом випрацьовують передову феміністичну деколоніальну повістку регіону. Конфлікт триває, і ми прагнемо посилювати стійкість феміністичних рухів в Україні, сприяючи колективній турботі, захисту і виживанню феміністичних активіст_ок, особливо тих, що належать до маргіналізованих груп та адвокатують їхні права, а також підтримуючи сталість їхніх активістських та організаційних зусиль.

СОЛІДАРНІСТЬ ВИМАГАЄ ДІЙ

“За останні два тижні напруга і страх серед населення продовжує зростати, оскільки всі новини говорять про те, що російський агресор підвів до наших кордонів пів мільйона солдат. Планується другий повномасштабний напад на нашу країну. Люди готуються до масивних ракетних обстрілів, запасуються їжею, водою і теплим одягом” – Ірина, Молоді феміністки міста Одеси

Поки Україна продовжує відстоювати свою свободу і боротись за виживання, дівчата і молоді феміністичні активіст_ки продовжують діяти, виконувати необхідну роботу, і донори мають відповісти на їхній заклик до дій.

Йош з Феміністичної майстерні розповідає: “Ми бачили, як мільйони доларів, що почали надходити в Україну після 2014, справили сумнівний вплив на громадянське суспільство. Грантова логіка часто відбілює репутацію людей, що надають цю підтримку, і великою мірою осідає в кишенях менеджерів фондів. Такі витрати призвели до факту, що тепер ми маємо групу “професіоналів”, які пишуть висококласні звіти та пречудово вимірюють показники; втім, про роботу з людьми в полі їм мало що відомо. Це стає на заваді громадянському суспільству. Тепер активіст_ки опиняються в ситуації, коли вони мають доводити цим “професійним” менеджерам, що займаються справжньою роботою. Водночас вони спонтанно самоорганізуються, надаючи гуманітарну допомогу, борючись із корупцією, насильством та дискримінацією, які все ще не зникли з нашого суспільства.

З іншого боку, ми маємо сперечатися із західними фондами. Іноді ці суперечки стосуються підтримки армії, оскільки в політиках фондів прописано, що армія є репресивним інструментом, що пригнічує жінок, і що фонди мають зберігати нейтралітет. Але 30% української армії становлять жінки. Подекуди суперечки стосуються висвітлення внутрішніх українських проблем, зокрема, злочинів, вчиненими українською армією, корупції, нападів на ЛГБТІК+. Потужна російська пропагандистська машина використовує доступні їй приклади, аби руйнувати Україну”.

Наш досвід підтримки активіст_ок у різних гуманітарних та кризових контекстах показав, що дівчата та молоді фемініст_ки все ще недоотримують фінансування, стикаються з бар'єрами, що заважають їм отримувати фінансування, що покривало б їхні кризові потреби, а їхній внесок та організаційні зусилля під час усіх криз недооцінюються. Щорічно на гуманітарну допомогу спрямовується [\\$30,9 мільярди](#). З них менше [5% скеровується на організації, що фокусуються на правах жінок](#). Як ми

підозрюємо, ще менше коштів спрямовується на потреби очолюваних дівчатами та молоддю груп, що займаються кризовим реагуванням.

Головні рекомендації:

Як донори, солідарні з дівчатами і молодими феміністичними активіст_ками та рухами в Україні, ми ділимося головними рекомендаціями:

1. Забезпечення сталого, гнучкого та відповідального фінансування для низових українських ініціатив з кризового реагування, особливо очолюваних дівчатами та молодими активіст_ками

“Ми закликаємо донорів дослухатися до місцевих організатор_ок та діяч_ок, слідувати за жінками, дівчатами, гендерно неконформними людьми та надавати якомога більше необмеженого довготермінового фінансування” - Сандра, Глобальний фонд для жінок

Дівчата та молоді фемініст_ки першими реагують на кризи. Вони є важливими акторами у середньо- та довготермінових відновлювальних заходах. Незважаючи на те, що дівчата і молоді активіст_ки виконують критично важливу кризову роботу, вони отримують надзвичайно мало фінансування. Анонімн_а активіст_ка розповідає: “Час спонтанної гуманітарної допомоги позаду, і її кількість зменшується. Це стосується як закордонної, так і місцевої допомоги”. Під час війни, ми відповідальні за те, щоб забезпечити активіст_кам стабільну підтримку, якій вони можуть довіряти і на яку зможуть покладатися – і яку вони зможуть визначати на власних умовах.

2. Визнання та створення простору, в якому українські дівчата та молоді активіст_ки могли б описувати, приймати і втілювати в життя рішення, що впливають на їхні життя.

“Підтримка українського громадянського суспільства не обмежується грошима. Ідеться також про видимість та визнання проробленої роботи” – Йош, Феміністична Майстерня.

Гуманітарний сектор поділений на ізольовані частини, що фокусуються на закритті найнагальніших потреб. Часто їхній підхід є вертикальним, і в його рамках робота на рівні спільноти стає невидимою. Ще менш видимими є ініціативи, очолювані дівчатами, транс*молоддю та молодими жінками. Більше того, традиційні гуманітарна діяльність не охоплює молодих дівчат і молодих фемініст_ок та їхню діяльність, а робить невидимою критично важливу роботу, якою дівчата та жінки займаються під час криз. Ми маємо активно створювати простір, цінувати та підсилювати зусилля дівчат, дітей та молодих активіст_ок, спрямовані на подолання кризи. Йдеться про українську репрезентацію, українські перспективи та українські голоси щодо головних проблем, пов'язаних з їхнім актуальним контекстом та пов'язаними з цим політиками та фінансуванням.

“Великі мейнстрімні канали розповідають про допомогу, яку нам надають численні країни та організації. У той же час, робота низових ініціатив лишається невидимою.

*Всі хочуть вимірювати вплив кількісно, але це дуже дивний спосіб це робити” –
Маша, Resew*

3. Забезпечення глибшої співпраці, діалогу та відповідальності між донором та активіст_ками

[В ідеальному майбутньому вражені спільноти здатні будуть сформулювати, якої підтримки вони потребують, хто краще підходить для надання такої підтримки, як оцінити ефективність різних заходів і як забезпечити відповідальність тих, хто веде діяльність з подолання кризи](#)²

Аби вести саме таку діяльність з подолання кризи, яка буде по-справжньому потрібною активіст_кам, потрібно мати збудовані на довірі відносини взаємної відповідальності. Саме вони є експерт_ками власної реальності, і саме вони вестимуть роботу з відновлення - ще довгий час після того, як міжнародна система гуманітарного реагування залишить країну. Аби будувати відносини на довірі, ми мусимо мати відкритий діалог між донорами та активіст_ками - долаючи розрив між уявленнями донорів та реальними потребами активіст_ок. Разом із цим, ми маємо пильнувати, аби це відбувалося не в експлуатаційний чи токенізуючий спосіб. Цитуючи Джен та Розу, *“Коли ми стикаємось з перешкодами, пов’язаними з нашими практиками та позиціями, їх легше подолати разом із близькими людьми, друзями та товариш_ками. Таку роботу завжди краще робити разом”*.

4. Усвідомлення того, наскільки складними є питання війни та миру, наявність простору для незручної правди, дискусій та діалогу як основа солідарності

Скеровувати необмежені ресурси на потреби активіст_ок в зоні бойових дій означає брати до уваги розмиті, комплексні та жорстко оспорювані визначення війни та миру. Існує нагальна потреба глибшого міжпоколінневого та міжнаціонального діалогу, який допоміг би зрозуміти подекуди незручну правду про роль насильства у визвольних рухах та про те, як воно пов’язано, підживлюється та ускладнюється прагненням наживатися на війні з усіх боків конфлікту. Жорсткі ідеологічні обмеження, що не відповідають реаліям виживання в зоні бойових дій, можуть шкодити ще більше. Ми зможемо наблизитися до вільного та гідного життя лише через відкритість до діалогу і створення простору для зближення та відносин солідарності. Ця дискусія є комплексною та провокативною, але її успіх залежить від тих, хто прагне скеровувати ресурси, виявляючи солідарність, та виходити за рамки бінарних опозицій війни та миру, натомість переходячи до більш багатовимірного усвідомлення, що активіст_ки мають визначати безпеку на їхніх власних умовах. Ми також маємо переходити до розширеного розуміння поняття “криза”, яке контекстуалізується і означається людьми з досвідом кризи. За словами Анжеліки, *“в нашому регіоні ми десятиліттями переживали кризи. Важливо зрозуміти, як кризи накладаються одна на одну і в чому полягає різниця між кризою і гострою надзвичайною ситуацією”*.

“Їм здається, що війна закінчується миром. В їхньому світі саме так вона і закінчується: в новинах по телевізору показували війну в країні X (в далекій і

² [Toward a Feminist Placed Based Response to Forced Displacement](#) звіт Жіночої комісії у справах біженок, Феміністичної гуманітарної мережі та Quicksand.

“нецивілізованих” країні), а потім жахливі кадри припинили показувати. І загалом, новини з цієї країни зникли, бо “настав мир”. Коли ти дивишся війну по телевізору, дуже легко повірити, що “на війні немає переможців”. Але насправді війна завжди закінчується чиєюсь перемогою, чи то відкритою, чи то прихованою. Мир приходить лише після того, як хтось перемагає, а хтось програє. І умови цього миру залежать від того, яка сторона конфлікту виграла війну.

Усі ці західні “миротворчі” ініціативи, влаштовані посеред конфлікту, ніби промовляють: “нам все одно, хто переможе чи програє у вашому конфлікті. Просто сідайте за стіл перемовин і домовляйтесь про мир”. Нам все одно, хто гвалтував, а хто були згвалтовані. Домовляйтесь про мир, конфлікт – це погано. Українці, погоджуйтесь про мир за будь-яку ціну! Хіба ви не розумієте, що чим довше триватиме війна, тим більше людей помре? Такі написані фемініст_ками відкриті листи викликають у мене гнів, але не здивування. Це типовий приклад того, як люди покладаються на ідеологічні штампи замість думати самим” – Альона, благодійна організація “Позитивні жінки Хмельницького”

5. Фінансування, що активно деколонізує гуманітарну допомогу

З досвіду та висновків дівчат і молодих фемініст_ок, вражених кризою, а також інших людей, що працюють з екстремним реагуванням, ми знаємо, що ми маємо справу з *гуманітарним індустріальним комплексом*. Це недемократична, вертикальна, роз’єднана та централізована система контролю влади і ресурсів в гуманітарному секторі, що має на меті зберегти соціополітичний та економічний вплив. Дійсний статус кво закріплює несправедливі та неефективні рішення, які лише посилюють кризу та лишають поза увагою системну несправедливість. Разом із цим, вони стирають роль конкретних урядів, агенцій та бізнесів, що підживлюють кризи, які мали б “долати” – прикладом цьому може бути [зміна клімату](#). Працюючи над деколонізацією гуманітарної допомоги, важливо розуміти, що не йдеться про швидке рішення, в рамках якого ми відмовимося від усіх існуючих систем. Анжеліка стверджує: “Замість казати, що все в існуючій гуманітарній системі жахливе, а отже, його треба позбутися, варто рухатися до більш нюансованого та відкритого сприйняття. Це сприятиме розвитку галузі”.

“Наші феміністичні партнер_ки проголосили невідкладний заклик політизувати та деколонізувати мейнстрімні гуманітарні зусилля з протидії кризи, і ми до нього дослухались. Донори та політичні діячі мають піддавати критичному аналізу як російський, так і західний імперіалізм, та розуміти, як вони впливають на кризи. Гуманітарний сектор та його донори закріплюють колоніальну динаміку, яка продовжує шкодити низовим спільнотам та активістським рухам. Аби розуміти, як чинити менше шкоди та як краще підтримувати рухи до, під час та після кризи, донори та політичні діячі обов’язково мають дослухатися до активіст_ок, що працюють на рівні спільноти” – Фонд швидкого реагування для прав жінок

6. Практика солідарності та руйнування систем пригноблення, в межах яких деякі життя та кризи мають замало цінності та ресурсів

Молоді активіст_ки у різних країнах мають складний та багатовимірний досвід переживання війни. Криза є невід’ємною частиною реальності для величезної кількості людей по всьому світу. Базуючись на радикальній феміністичній солідарності та

усвідомлюючи, наскільки важливою є боротьба з системною несправедливістю в гуманітарному секторі та сфері екстрених зусиль із подолання кризи, ми маємо відмовитись від ізоляції та уневажнення жакливної кризи, що впливає на спільноти по всьому світу. Ідеться як про кризи, які потрапляють в заголовки новин, так і ті, що лишаються без уваги.

Ідеться про приділення уваги взаємозв'язкам та перетинам криз і системної несправедливості. **Також ідеться про те, аби продовжувати фінансувати українські ініціативи та скеровувати ресурси на потреби груп та організацій, очолюваних дівчатами та молодими фемініст_ками, які ведуть гуманітарну діяльність у деяких найбільш забутих світом кризах, включно з окупованою Палестиною та кризами на африканському континенті.** Це означає усвідомлювати зв'язки між кризою в Сирії та ситуацією в Україні. Також це означає створення простору для міжнаціонального діалогу та транскордонної діяльності, спрямованої на захист наших колективних безпеки, гідності та свободи.

“Війна посилюється із загрозливою швидкістю. Це призводить до численних порушень прав людини та міжнародного гуманітарного права. Суперечності та насильство на кордоні відбуваються в Європі та усьому світі, коли йдеться про ставлення до україн_ок порівняно з іншими мігрант_ками та біжен_ками. Кошти, зібрані ІНДО та гуманітарними агенціями, усе ще не доходять до тих, кому потрібно їх отримати максимально швидко. Загостренню расистського, ксенофобного, гетеросексистського насильства та дискримінації структурно маргіналізованих груп все ще приділяється недостатньо уваги” – Фонд швидкого реагування для прав жінок

Шлях до політичного феміністичного миру

“В Україні та по всьому світі феміністичні активіст_ки наголошують на необхідності досягати політично тривалого миру: винні у військових злочинах обов'язково мають бути притягнені до відповідальності; пригнобленим мають бути запропоновані репарації та перспективи довготермінового політичного відновлення. Коли військова присутність закінчується, зазвичай настає менш жорстокий період, але реальність людей, вражених війною, зовсім інакша: хтось втратили близьких людей, хтось більше не мають даху над головою, хтось стали жертвою сексуального насильства чи були травматизовані. Впливу наслідків фізичної війни на гідність, права та самопочуття пригноблених людей, особливо дівчат та молодих людей, та впливу на їхні життя і мрії про майбутнє, часто не приділяється достатньо уваги.

У цьому контексті політичний феміністичний мир є колаборативним процесом, що потребує залучення активіст_ок, організацій громадянського суспільства, донорів, приватного сектора та урядів для впровадження різноманітних заходів до, під час і після війни. В центрі цієї спільної дії лежить нагальна потреба у ширій політичній волі до миротворчих процесів, особливо з боку тих, хто монополізують та зловживають владою. Ми знаємо про **усталене вузьке визначення миру як відсутність війни**, поширене серед політичних висловів про війну та іноді вживане у західних феміністських колах. Таке визначення ігнорує необхідність озвучити причини та системну несправедливість, які в першу чергу спричинили війну. Більше того, навмисне

небрання до уваги нерівного розподілу влади трансформується у несправедливе ототожнення насильства пригноблювачів та насильницькі методи, вжиті пригнобленими у відповідь.

Коли феміністські політичні реакції демонструють розрив між проголошуваними ними феміністичними цінностями та їхніми практиками і підходами до миру, вони прямо показують, як збирають “прогресивні” успіхи вдома, але не поширюють свою прогресивність на пригноблені групи, особливо на жінок і дівчат, під впливом поширення проектів білої переваги.

Наша феміністична візія – це життя дівчат та молодих людей, сповнене безпеки, гідності та свободи. Ми віримо у світ, в якому держави підкоряються правозахисницьким рамкам, закріпленим в Хартії ООН та міжнародному правозахисному законодавстві, і досягнення світового політичного миру без подвійних стандартів щодо міжнародного правосуддя. Ми усвідомлюємо, наскільки прибутковим є відсутність верховенства права, але ми продовжуємо вірити в силу розбудови довіри та заохочення до примирення. **Ми в захваті від феміністських голосів, що закликають до відповідальності, політичного відновлення та репарацій**, особливо в межах багатовекторної політичної системи, відповідальної за мир у всьому світі.

Для нас як феміністок відхід від бінарних опозицій війни та миру і перехід до життя у безпеці, гідності та свободі означає усвідомленість і готовність зіткнутися з незручною правдою, готовність називати речі своїми іменами та вимагати серйознішої відповідальності. В межах наших найрізноманітніших ідентичностей ми маємо розпізнавати динаміку та прояви багатшарового пригноблення, спрямованого на молодих людей та дівчат, що були вражені війною та кризами. Це має відкрито проявлятися в нашій політичній реакції на такі кризи. **Наша робота як феміністок завжди буде неповною, якщо ми фокусуватимосся лише на наданні ресурсів людям, враженим війною. Зрештою, справжні солідарність та відповідальність мають бути скеровані також на досягнення феміністичного політичного миру”**

Сенді Ханна, Purposeful, Окупована Палестина

ПОДЯКИ

Ми вдячні за всі досвіди, мудрість та ресурси, залучені до створення цієї публікації, яка підкреслює основні передові зусилля з подолання кризи молодими фемініст_ками та пояснює, яким чином ми, донори, можемо діяти, проявляючи таку потрібну їм солідарність.

Публікація була створена [Global Resilience Fund](#), фондом – за підтримки [Purposeful](#) – що підтримує дівчат та молодих феміністичних активіст_ок у їхніх зусиллях з подолання кризи. В партнерстві з [Білкiс](#), [FemSolution](#), [Когортою](#), [Феміністичною ложею](#), [Феміністичною майстернею](#), [ReSew](#), [Українським жіночим фондом](#), Молодими феміністками Одеси, Фондом за права людей з інвалідністю, Глобальним фондом для дітей, Глобальним фондом для жінок та Фондом швидкого реагування для прав жінок. Переклад: Оленка Ґу та Кіра Леонова, ілюстрації: українська ілюстраторка та фотографка [Ліза Яблонська](#).

УКРАЇНСЬКІ ГРУПИ МОЛОДИХ ФЕМІНІСТ_ОК ТА ФЕМІНІСТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

[Білкiс](#) – це незалежна інтерсекційна та інклюзивна феміністична ініціатива, що базується в Харкові. Влітку та частково восени вони надавали гуманітарну допомогу східним регіонам. Наразі Білкiс реалізує соціальні проєкти “Простір речей”, в межах якого люди можуть лишати речі, якими вони більше не користуються, та брати речі, які їм потрібні, а також “Годівничка”, в межах якого вони щотижня роздають їжу потребуючим на вулиці. Вони також працюють над створенням зінів та різноманітних освітніх матеріалів.

[Когорта](#) – це організація, що займається правами транс*спільноти в Україні. Їхня адвокаційна діяльність фокусується на трьох основних цілях: дестигматизація трансгендерності через освітні заходи для державних журналіст_ок; створення бази даних дружніх медичних професіонал_ок, що могли би виступати як експерт_ки та адвокатувати за депатологізацію транс*ідентичності на політичній арені; а також допомога член_киням спільноти з пошуками роботи. Під час війни Когорта допомагає транс*спільноті, надаючи медикаменти, їжу, житло та кошти на переїзд.

Благодійна організація “Позитивні Жінки Хмельницького” сприяє розвитку жіночого феміністичного руху в Україні. Також вони створюють умови для самореалізації та покращення життя жінок в складних ситуаціях та їхніх родин, особливо жінок, вражених війною, та жінок, що пережили гендерно зумовлене насильство. Вони підтримують та виступають за права жінок із вразливих груп та жінок, що живуть з ВІЛ.

[FemSolution](#) – це українська низова ліва горизонтальна феміністична ініціатива, створена студент_ками у 2016. Від початку російського вторгнення в Україну ця група фокусується на розповсюдженні продуктів менструальної гігієни серед людей, вражених війною, та розповсюдженні медикаментів для людей з проблемами ментального здоров'я. Обидві потреби є гендерованими, позаяк збройні конфлікти непропорційно сильніше вражають жінок та дівчат.

[Феміністична ложа](#) – це низова ініціатива, започаткована в Києві у 2017 з метою поширення ідей гендерної рівності через проведення освітніх та культурних заходів. Війна змусила член_кинь організації змінити вектор діяльності: тепер вони надають гуманітарну допомогу вразливим жінкам та їхнім сім'ям. Вони розповсюджують гуманітарну допомогу в сільській місцевості, включно з окупованими територіями, а також надають її внутрішньо переміщеним особам.

[Феміністична майстерня](#) працює у Львові та регіоні, фокусуючись за біжен_ках та старших жінках. Від початку війни, Феміністична майстерня розширила спектр своєї діяльності: тепер туди входять послуги няні і надання житла переміщеним жінкам, піклування про людей похилого віку, психологічна підтримка та інша гуманітарна діяльність.

[Fight for Right](#) – це організація, яка бореться за права людей з інвалідністю в Україні. Вони прагнуть зробити так, аби кожна людина з інвалідністю знала свої права та мала можливості їх реалізовувати. Після початку повномасштабного вторгнення вони організували низку кризових заходів, що допомагають україн_кам з інвалідністю евакуюватися, надаючи адресну допомогу, психологічну підтримку та юридичні консультації.

[ReSew](#) – це горизонтальна, антиавторитарна, квір*феміністська ініціатива з Києва, що створює зручний і доступний одяг для транс* і небінарних людей, проводить воркшопи, присвячені апсайклінгу та ремонту одягу для ЛГБТК+ та феміністичної спільноти.

[Український жіночий фонд](#) – це єдиний жіночий фонд в Україні. Протягом двадцяти років він безперервно підтримував феміністичні та жіночі правозахисні організації, рух за права жінок та гендерну рівність. Від початку ескалації російської військової агресії Фонд допомагає найбільш вразливим групам жінок та дівчат, забезпечуючи їхні базові потреби, такі, як вода, їжа, ліки, гігієна, засоби комунікації тощо, допомагаючи найбільш вразливим групам жінок та дівчат.

[Women UA](#) – це ініціатива, що поєднує жінок з досвідом у сфері HR та інших галузях. Разом вони допомагають шукати роботу іншим жінкам, мамам з дітьми, що втратили роботу через війну і мали переїхати на Західну Україну чи за кордон. Вони розпочали свою діяльність як ініціатива, що прагне створити сприятливе середовище для українських жінок, що втратили ресурси та орієнтири і почуваються загроженими і виснаженими через війну.

Молоді феміністки міста Одеси – це ініціатива, яка розпочала активну роботу 3 роки тому. До початку активних бойових дій на території України (до лютого 2022), їхня ініціативна група працювала над створенням безпечного простору для жінок та дівчат, який сприяв би формуванню феміністичної спільноти в Одесі та регіоні.

АВТОР_КИ ТА СПІВАВТОР_КИ

Анастасія Чеботарьова, Феміністична ложа

Анастасія Єва Домані, Когорта
Анжеліка Арутюнова, феміністична консультантка із соціальної справедливості
Альона Пилипюк, Благодійна організація “Позитивні жінки Хмельницький”
Бойканьо Модунгва, Purposeful
Ірина Мусій, Women UA
Ірина, Молоді феміністки міста Одеси
Іванка, Білкіс
Джен Бокофф, Фонд за права людей з інвалідністю
Юлія, FemSolution
Джозеф Беднарек, Глобальний фонд для дітей
Лаура Вергара, Purposeful (Global Resilience Fund)
Маша, Resew
Роза Бранскі, Purposeful
Рубі Джонсон, Purposeful (Global Resilience Fund)
Сандра Масіаз дель Віллар, Глобальний фонд для жінок
Сенді Ханна, Purposeful
Таня, Білкіс
Тана Форрест, Purposeful
Український жіночий фонд
Фонд швидкого реагування для прав жінок
Яна, Білкіс
Йош Пшик, Феміністична майстерня
Женя, Білкіс

Додаткова інформація

Ми запрошуємо вас підтримати організації, перелічені вище. Якщо ви маєте бажання співпрацювати, пожертвувати кошти та/або дізнатися більше, просимо надіслати нам листа на info@wearpurposeful.org